

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРИЙН ХУРААНГУЙ (Захиргааны эрх зүйн маргаан¹)

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХАЙГУУЛЫН СОНГОН ШАЛГАРУУЛАЛТ ЗАРЛАХААС ӨМНӨ УСНЫ САВ ГАЗРААС САНАЛ АВАХ ҮҮРЭГТЭЙ

САНАМЖ: Энэхүү хураангуй нь шүүхийн шийдвэрийг орлохгүй ба хууль хэрэглээний нэгдмэл байдлыг тогтооход дэмжлэг үзүүлэх, шүүхийн шийдвэрийн үндэслэлийг сурталчлах болон иргэд, олон нийтийн эрх зүйн мэдлэгт зориулсан бөгөөд хураангуйд ашигласан шийдвэр нь хяналтын шатны шүүхийн тогтоол болно.

Шүүхийн шийдвэрийн дугаар: 001/ХТ2025/0020

Шүүхийн шийдвэрийн огноо: 2025 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдөр

Шийдвэрийн төлөв: Шийдвэр, магадлалд өөрчлөлт оруулж, дахин шинэ акт гаргах хүртэл захиргааны актыг 6 сар хүртэл хугацаагаар түдгэлзүүлж шийдвэрлэв.

ХЭРГИЙН ТУХАЙ ТОВЧ

Ашигт малтмал, газрын тосны газар нь 2024 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдөр хайгуулын сонгон шалгаруулалт зарласан бөгөөд нэхэмжлэгч хуулийн этгээд нь СШ6605, СШ6615, СШ6625 дугаартай талбайн сонгон шалгаруулалтад оролцсон. 2024 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр сонгон шалгаруулалтад оролцогчдын материалыг нээсэн боловч тус сарын 13-ны өдрийн А/39 дүгээр тушаалаар **Засгийн газрын 2023 оны 268 дугаар тогтоол болон бусад хууль тогтоомжид нийцэж буй эсэхийг санал дүгнэлт гарган танилцуулах хүртэл** гэх үндэслэлээр тухайн сонгон шалгаруулалтыг хүчингүй болгосон.

Нэхэмжлэгч хуулийн этгээд нь **сонгон шалгаруулалт нэгэнт зарлагдаад оролцогчдын материалыг нээсний дараа захиргааны байгууллага сонгон шалгаруулалтыг хүчингүй болгох эрх хэмжээгүй учир** ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 13-ны өдрийн А39 дүгээр тушаалын СШ6605, СШ6615, СШ6625 дугаартай талбайд холбогдох хэсгийг хүчингүй болгуулах, хуульд заасан журмын дагуу сонгон шалгаруулалтын үнэлгээг нэгтгэн гаргаж, холбогдох дүгнэлтийг гаргахыг Сонгон шалгаруулалтын комисст даалгах тухай нэхэмжлэлийн шаардлагыг шүүхэд гаргасан.

ХУУЛЬ ХЭРЭГЛЭЭ, ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР

- 1. Анхан шатны шүүх:** Хариуцагч Ашигт малтмал, газрын тосны газар тухайн талбай байрших аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын санал авах ажиллагааг тухайн үед хийсэн болох нь тогтоогдож байна.(5.2) ² Сонгон шалгаруулалтын талбайг баталсан нь **Баянхонгор аймгийн иргэдийн ашиг сонирхолд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй гэх нөхцөл**

¹Шүүхийн шийдвэрийг бүрэн эхээр нь үзэх холбоос:

https://shuukh.mn/single_case/3355?daterange=2025-01-01%20-%202025-02-24&id=3&court_cat=3&bb=1

²“Хууль хэрэглээ, шүүхийн шийдвэр” хэсгийн өгүүлбэрийн төгсгөлд бичигдсэн хаалт доторх дугаарлалт нь шүүхийн эх шийдвэрийн цогцолборын дугаар болно.

байдал хавтаст хэрэгт авагдсан баримтаар тогтоогдоогүй тул захиргааны байгууллагын Захиргааны ерөнхий хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1³, 26.2⁴-т заасан захиргааны акт батлан гаргахын өмнө эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж болзошгүй этгээдээс тайлбар, санал авах ажиллагааг хэрэгжүүлээгүйг зөвтгөх үндэслэл болохгүй (5.3) гэж үзэн нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хангаж шийдвэрлэжээ.

2. **Давж заалдах шатны шүүх:** Хариуцагч нь маргаан бүхий СШ6605, СШ6615, СШ6625 дугаартай ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн сонгон шалгаруулалтыг зарлахдаа Усны тухай хуульд заасны дагуу тус сав газрын захиргаанд мэдэгдээгүй, санал аваагүй болох нь тогтоогдож байгаа учраас тус ажиллагаа нь хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхийг дахин шалгах зорилгоор сонгон шалгаруулалтыг хүчингүй болгосон нь үндэслэлтэй байгаа тул нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хэрэгсэхгүй болгон шийдвэрлэжээ.
3. **Хяналтын шатны шүүхэд гаргасан гомдол:** Захиргааны байгууллага нь сонгон шалгаруулалт хуульд заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг бүрэн дүүрэн шалгасны үндсэн дээр сонгон шалгаруулалтыг зарладаг. Сонгон шалгаруулалт нь хуульд заасан шаардлагыг ханган явагдаж байгаа гэдэгт итгэн нэхэмжлэгч хуулийн этгээд оролцсон бөгөөд аж ахуйн нэгжийн итгэлийг хамгаалах ёстой гэжээ.
4. **Хяналтын шатны шүүх:** Энэхүү маргааны тухайд хяналтын шатны шүүхээс шийдвэрлэж, хариу өгөх шаардлагатай хууль зүйн асуудал нь [хайгуулын сонгон шалгаруулалт зарлахаас өмнө Усны сав газраас санал авах үүрэгтэй эсэх, захиргаа нэгэнт зарласан сонгон шалгаруулалтыг үнийн санал нээсний дараа хүчингүй болгох эрхтэй эсэх](#) тухай байна.(11)
5. **Сонгон шалгаруулалт зарлахаас өмнө Усны сав газраас санал авах үүрэг эсэх тухайд:** Ашигт малтмалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.26 дахь хэсэгт ⁵ заасны дагуу захиргааны байгууллага сонгон шалгаруулалтаар олгох талбай нь [хориглосон талбайтай давхцаж байгаа эсэхийг бүрэн шалгаж тодруулаагүй буруутай байна](#). Учир нь Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2 дахь хэсэгт ⁶ зааснаас үзэхэд хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн сонгон шалгаруулалт зарлахаас өмнө усны нөөц, түүний сав газрыг хамгаалах, зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх мэргэжлийн чиг үүрэг бүхий байгууллага болох [Усны сав газраас урьдчилан санал авсан байх нь “хориглосон талбайн давхцал шалгах” гэсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн агуулгад хамаарахаар байна](#).(14) Усны асуудал хариуцсан мэргэжлийн байгууллагаас ирэх саналаас хамаарч, маргаан бүхий актын эрх зүйн үр

³ Захиргааны ерөнхий хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1 “Захиргааны акт, захиргааны гэрээг батлан гаргахын өмнө эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж болзошгүй этгээдэд захиргааны шийдвэр гаргахад ач холбогдол бүхий нөхцөл байдлын талаар тайлбар, санал гаргах боломж олгоно”.

⁴ Захиргааны ерөнхий хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.2 “Энэ хуулийн 26.1-д заасан оролцогчоос тайлбар, санал авах ажиллагааг сонсох ажиллагаа гэнэ”.

⁵ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.26 “энэ хуулийн 9.1.11-д заасан талбайд сонгон шалгаруулалт явуулахыг хориглосон талбай давхцаж байгаа эсэхийг шалгаж, давхацсан бол тухайн хэсгийг хасаж, мэдээллийг Үндэсний геологийн албанд хүргүүлэх”.

⁶ Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2 дахь хэсэг “Тухайн сав газарт ашигт малтмалын хайгуул хийх, олборлолт явуулах тусгай зөвшөөрөл олгоход тус сав газрын захиргааны саналыг үндэслэнэ

дагавар өөр байж болох буюу хэрэв татгалзсан санал ирвэл маргаан бүхий тушаал хууль ёсны болох, харин татгалзсан санал ирээгүй бол маргаан бүхий тушаал хууль бус болох үр дагавар үүсэх бөгөөд энэхүү нөхцөл байдлыг тодруулах, дутуу ажиллагааг нөхөн гүйцээх нь хариуцагчийн хуулиар хүлээсэн чиг үүрэгт хамаарч байх тул шүүхийн шинжлэн судлах хүрээнээс хэтэрсэн байна. (17)

6. **Нэгэнт зарласан сонгон шалгаруулалтыг үнийн санал нээсний дараа хүчингүй болгох эрхтэй эсэх тухайд:** Ашигт малтмалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.13 дахь хэсэг⁷ болон тус зүйлийн 11.1.14 дахь хэсэг⁸ тус тус заасан тул **сонгон шалгаруулалт зохих журмын дагуу явагдаагүй тохиолдолд хүчингүй болгох эрхтэй, хэрэв усны хууль тогтоомж зөрчигдөж, хохирол нөхөн сэргээгдэхгүй, байгаль орчин, нийтийн эрх ашигт сэргээр нөлөөлөх байвал тухайн газарт хайгуулын тусгай зөвшөөрөл олгож болохгүй үр дагавар үүсэх тул нэхэмжлэгчийн “сонгон шалгаруулалтын материал нээсэн бол хөндлөнгөөс нөлөөлж, хүчингүй болгож, дундаас нь зогсоох эрхгүй” гэх гомдлоор маргаан бүхий актыг шууд хүчингүй болгох үндэслэлгүй байна. (23)**
7. Захиргааны байгууллагаас хуульд нийцүүлэн холбогдох ажиллагааг хийж, эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаас санал, дүгнэлт авсны дараа, уг саналыг үндэслэн усны хууль тогтоомж зөрчигдөх, нөхөн сэргээгдэх боломжгүй үр дагавар үүсэхгүй, **түүнчлэн хориглосон талбайтай давхцахгүй бол тухайн талбайд зарласан сонгон шалгаруулалт хууль ёсны болох ба энэ тохиолдолд нэхэмжлэгчийн эрх түрүүлж хамгаалагдах тул** сонгон шалгаруулалтыг дахин шинээр зарлах биш, харин үргэлжлүүлж, техникийн саналыг үнэлж, Сонгон шалгаруулалтын комисс нэгдсэн дүгнэлт гаргах замаар шүүхийн шийдвэрийг биелүүлнэ гэжээ. (25)
8. Дээрх үндэслэлээр маргааны зүйл болох захиргааны актыг 6 сар хүртэл хугацаагаар түдгэлзүүлж шийдвэрлэжээ.

---o0o---

⁷ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.13 “тусгай зөвшөөрөл олгох сонгон шалгаруулалт зохион явуулах, бичил уурхайн болон түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын зориулалтаар талбай олгох дүгнэлт гаргах”.

⁸ Ашигт малтмалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.14 “хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой үйл ажиллагаанд нэгдсэн хяналт тавих”.